

Լեւորստում ու համարում, մուսավթականների գլխավորութիւնը խան-բեգական հրոսակաւորների հետ միասին կազմակերպում էին հորանոր բանակներ Բաքվի վրա հարձակելու համար Բաքվի Սովետական իշխանութիւնը համար ստեղծվում էր վերին աստիճանի ծանր պայմաններում Տեղում ստեղծված Պաշտպանութիւն Ռեզիստանցիոն Կամիսնի զինքի կոչեց Բաքվի պաշտպանութիւնը Այդ կոչը բուն արձագանք գտավ Բաքվի աշխատավորութիւնը լայն շրջաններում Կազմակերպվեցին հորանոր զինված ջոկատներ, որոնք և անցան հակահարձակման Բռնամարտ հորդանքները լայնախաղացին:

Այս փայլուն հաղթանակից հետո Բաքվի կոմունայի զորամասերը մարտիցին Ազրբեյջանի շրջանները կանտրոլուցիոն բանակներից, մինչև Գաղստանի սահմանները:

Շարունակելով հարձակողական մարտերը, կարմիր զորամասերը ապրիլ և մայիս ամիսներին գրավեցին Պետրովսկը, Շամախին, Ղուբան, Լենքորանը, իսկ հունիսի 10-ին՝ Քյուրդստանը: Բաքվի կոմունան ամրացնելից և ուժեղացնելով Պետրովսկից մի շարք միջոցառումներ Սովետական իշխանութիւնը դիրքերն ամրացնելու, աշխատավորների պայքարներ բարելավելու և Սովետական իշխանութիւնը զարկաներում ծավալելու ուղղութիւնը:

Պայքարական սեփական շահերի պաշտպանութիւնը Լենինը և Գետալինը մշտապես հետևում էին կոմունայի զործունեութիւնը և զեկաւարում նրա աշխատանքները:

Հայիս ամիսից Սովետական Բաքվի համար նորից ստեղծվում է ծանր վիճակ Կոմունայի

դեմ հանդես են գալիս նրա արտաքին և ներքին բոլոր թշնամիները: Բաքվի վրա արեմուտքից հարձակվում էին գերմանա-թուրքական ուժերը, արեւելքից անգլիական իմպերիալիստները, իսկ հյուսիսից և հարավից սպիտակ զփարդիական և մուսավթական բանգիտական ուժերը: Հյուսիսային Կովկասում գործող սպիտակ զփարդիական ուժերը կտրել էին Բաքվի և Սովետական Ռուսաստանի միջև եղած ցամաքային կապը:

Կոմունայի ներքից գործում էին Լենինները, զաշնակները, մենշևիկները, որոնք զադունի կապիւլի մեջ էին Բրանում գործող անգլիական ուժերը հետ և բոլոր միջոցներով աշխատում էին Բաքուն հանձնել նրանց:

Կոմունայի ուժերին հաջողվում է Բաքվի Սովետի 1918 թ. հուլիսի 25-ի նիստում ձայների շնչին մեծամասնութիւնը որոշում բեզմեմ անգլիացիներին Բաքու հարմիրելու մասին: Բաքվում Սովետական իշխանութիւնը մամուլակաւոր պարտութիւն է կրում: Բաքու և խուճում անգլիացիները, որոնք սկսում են կողոպտել Ազրբեյջանը, խեղդել ռեզիստանցիոնը և հոշոտել նրա ակամավոր զեկաւարներին ու առաջնորդներին: Անգլիական իմպերիալիստներն իրենց այդ կամակատարների հետ միասին կազմակերպում են Բաքվի շէ կամիստների զաշնակային սպանութիւնը, ցանկանում են խեղդել ռեզիստանցիոնը շարժումը, բայց նրանց հաշիվները սխալ գուրա ենան:

Բաքվի կոմունայի սոցիալիստական միջոցառումները թեմայի մասին զեկուցեց բնկ-Ա. Ազալանը:

ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ՆԻՍՏ՝ ՆՎԻՐՎԱԾ ՍՏ. ՇԱՀՈՒՄՅԱՆԻ ԾՆՆԴՅԱՆ 70-ԱՄՅԱԿԻՆ

Հոկտեմբերի 12-ին Ալ. Սպենդիարովի անվան Պետական Օպերայի և Բալետի պետական թատրոնում տեղի ունեցավ ՀԿ(Բ)Պ Երևանի կազմակերպութիւնը քաղաքային կոմիտեի և աշխատավորների ղեկավարատների քաղաքային սովետի կողմից կազմակերպած հանդիսավոր նիստը, նվիրված Ստ. Շահումյանի ծննդյան 70-ամյակին:

Հանդիսավոր նիստում բացման խոսք ասաց ՀԿ(Բ)Պ Նորադկոմի քարտուղար Բնկ. Հմ. Դավիդովը:

Բոցաշունչ բողոքի, Լենինի-Ստալինի հավատարիմ աշակերտ ու զինակից Ստ. Շահումյանի կյանքի ու ուղիղութիւնը գործունեութիւնը մասին զեկուցեց ՀամԿ(Բ)Պ Կենտկոմի կից Մարքսի-Լենինի-Լենինի ինստիտուտի Հայկա-

կան Ֆիլիպի դիրեկտոր Վ. Ավետիսյանը: Զեկուցողը բնութագրելով Շահումյանի ուղիղութիւնը գործունեութիւնը, ասաց.

— Լենինի-Ստալինի պարտիայի ականաւոր գործիչ, անեկուն ուղիղութիւններ, հայ ժողովրդի լավագույն զավակ Ստ. Շահումյանի արանչելի կյանքը Լենինի-Ստալինի մեծ գործին, կոմունիզմի գործին անսահման նվիրվածութիւնը լավագույն օրինակ է հանդիսանում: Դեռ պատանի հասակից, մարքսիստական-լենինյան պարտիայի ստեղծման արշալույսին, Ստ. Շահումյանը իր կյանքը կապեց բողոքիների պարտիայի հետ, Ռուսաստանում պրոլետարիատի սոցիալիստական շարժման հետ: Աշխատելով Լենինի և Ստալինի անմիջական ղեկավարութիւնում, Շահումյանը զարծաւ պրո-

Ֆեախոնու ռեուլուցիոներ, մարքս-լենինյան վեհ
 պաշտօնների տաղանդավոր պրոպագանդիստ
 նա իր ամբողջ ուժերը նվիրեց բանվոր դասա-
 կարգի ակադեմիային, Անդրկովկասում սովե-
 տական կարգեր հաստատելու գործին: Մեծ հն-
 արա ծառայություններ Անդրկովկասի աշխա-
 տավորության կազմակերպման, ռեուլուցիոն
 գիտակցության բարձրացման գործում: Դեռևս
 սովետական առաջին ռեուլուցիայի շրջանում Շա-
 հումյանը մահացու հարվածներ է հասցրել բուր-
 ժուական նախնական իշխման և հատկապես հայ
 ժողովրդի ամենաոռիւն թշնամի դաշնակցու-
 թյանը:

Ընկեր Ստալինի անմիջական ղեկավարու-
 թյամբ Շահումյանը Ս. Սպանդարյանի հետ
 միասին, խոշոր աշխատանք է կատարել Հա-
 տատանում բոլշևիկյան կազմակերպություններ
 ստեղծելու համար: 1902—1907 թվականներին
 Շահումյանի ղեկավարությամբ ստեղծվեցին
 Լոու, Սրեանի, Ալեքսանդրոպոլի և այլ վայ-
 րերի առաջին սոցիալ-դեմոկրատական բոլշևի-
 կյան կազմակերպությունները: Ստեփան Շա-

հումյանը եղել է Բաքվի բոլշևիկյան կազմա-
 կերպության ղեկավարներից մեկը, նավթաշ-
 խարհի բանվորների սիրելին:

Ընկեր և Ստալինի անմիջական ցուցում-
 ներով, 1917 թվին Բաքվի բոլշևիկները Շա-
 հումյանի ղեկավարությամբ անհաշտ պայքար
 մղեցին մենշևիկների, լսեոների, մուսավա-
 թականների ու դաշնականների դեմ, Անդրկովկա-
 սում պրոլետարական դիկտատուրա հաստատե-
 լու համար: Լիյդ պայքարում հերոսաբար ըն-
 կավ Ստեփան Շահումյանը Բաքվի կոմունայի
 մյուս կոմիսարների հետ միասին:

Սովետական ժողովուրդների և հատկապես
 Անդրկովկասի աշխատավորների սրտերում
 միշտ վառ կմնա պրոլետարական ռեուլուցիայի
 մարտիկի, Ընկեր-Ստալինի հավատարիմ աշա-
 կերտի ու հարսական զինակցի՝ Ստեփան Շա-
 հումյանի հիշատակը:

Զեկուցումից հետո ժողովի մասնակիցները
 ողջույնի նամակ ընդունեցին, ուղղված ժողո-
 վուրդների սիրելի առաջնորդ մեծ Ստալինին:

ԳԻՏԱԿԱՆ ՍԵՍԻԱ՝ ՆՎԻՐՎԱԾ ՍՏ. ՇԱՀՈՒՄՅԱՆԻ ԾՆՆԴՅԱՆ 70-ԱՄՅԱԿԻՆ

Հոկտեմբերի 12—14-ին տեղի ունեցավ
 Համեր)Պ Կենտկոմին կից Մարքս-Լենինի-
 լենինի ինստիտուտի հայկական ֆիլիալի գի-
 տական սեփական նվիրված Ստ. Շահումյանի
 ծննդյան 70-ամյակին:

Գիտական սեփական բույս աբեց պատմական
 գիտությունների թեկնածու ընկ. Վ. Ավետի-
 սյանը:

Ստ. Շահումյանի պայքարը բուրժուական
 հայրենասիրների դեմ: թեմայով զեկուցեց պրոֆ.
 Ս. Ներսիսյանը:

Զեկուցողը մանրամասնորեն ցույց տվեց,
 որ Ընկեր և Ստալինի հավատարիմ աշակերտ
 Ստ. Շահումյանը իր ամբողջ ռեուլուցիոն գոր-
 ժունությունը թեմայքում անհաշտ պայքար է
 մղել բուրժուական հայրենասիրների իդեոլոգիայի
 և հատկապես հայ իրականության մեջ եղած
 բուրժուա-հայրենասիրական պաշտօնախո-
 սության դեմ:

Անտիմիլիտարականները մեծ հետաքրք-
 րությամբ լսեցին Համեր)Պ Կենտկոմին կից
 Մարքս-Լենինի-լենինի ինստիտուտի պրոֆե-
 ռսորդական ֆիլիալի աշխատակից, պատմական
 գիտությունների թեկնածու Կապիկի զեկուցու-
 մը: Ստ. Շահումյանը և Բաքվի կոմունայի
 թեմայով: Զեկուցողը նկարագրեց Ստ. Շա-

հումյանի և նրա թեկնածու Սեփականի, Զա-
 փարիկի, Զեկուցողի և մյուսների հետ
 պայքարը հետո Սովետական իրականության
 հաստատման: Բաքվում: Ընկ. Գալինը մանրա-
 մասն կանգ առավ գերմանա-թուրքական և
 անգլիական իմպերիալիստների դեմ Բաքվի
 կոմունայի կողմից մղված պայքարի վրա:

Անտիմիլիտարների 14-ի նիստում զե-
 կուցեց պատմական գիտությունների թեկնածու
 Ս. Մանյանյանը: Ստեփան Շահումյանի սեփ-
 անության գործունեությունը սովետական առաջին
 ռեուլուցիայի մանրամասնորեն թեմայով:

Պատմական գիտությունների թեկնածու Գ.
 Մանյանը զեկուցեց Ստ. Շահումյանի ռեուլու-
 ցիոն գործունեությունը պայքարելու անգ-
 րիայի, ռեուլուցիոն շարժման հոր: Վերելի և
 իմպերիալիստական առաջին պատերազմի մա-
 ժանակաշարունում: թեմայով: Զեկուցողը ու-
 չազրավ փաստերով ցույց տվեց, թե թեկնածու
 Ընկեր և Ստալինի անմիջական ղեկավարու-
 թյամբ Ստ. Շահումյանը լիկվիդատոր մենշևիկ-
 ների և հայրենասիրների դեմ մղված պայ-
 քարում համարժեքում էր Սեփականի բուլ-
 շևիկյան կազմակերպություններին: Բեկերիա-
 լիստական պատերազմի ասպիներին Շահու-
 մյանը հեռակապակցորեն պաշտպանում էր պա-
 տերազմի վերաբերյալ Ընկերյան գիրքը: